

Sociaal en Cultureel Planbureau

Een jaar met corona

Ontwikkelingen in de maatschappelijke
gevolgen van corona

Sociaal en Cultureel Planbureau

(barrières bij) het vaststellen van de gevolgen van Corona

Mirjam de Klerk

 @SCPonderzoek

24 maart 2021

Vide-bijeenkomst Effectmeting in tijden van Covid-19: Wat kunnen we (niet) meten

Wat is het SCP

- › Onafhankelijke kennisinstelling van de rijksoverheid
- › We maken verschil met wetenschappelijke kennis over het leven van burgers. Zo dragen we bij aan goed geïnformeerd overheidsbeleid en een betere samenleving
- › Taken: monitoring, evaluatie en verkenning
- › Organisatorisch onderdeel van VWS
- › Personeel: 81 fte
- › Directeur: Kim Putters

Den Haag: Bezuidenhoutseweg 30

Opbouw

- › Opzet onderzoek (wat en hoe)
- › Anders dan anders
 - Programma ipv project
 - Afstemming beleid
 - Procedures sneller
- › Enkele uitkomsten

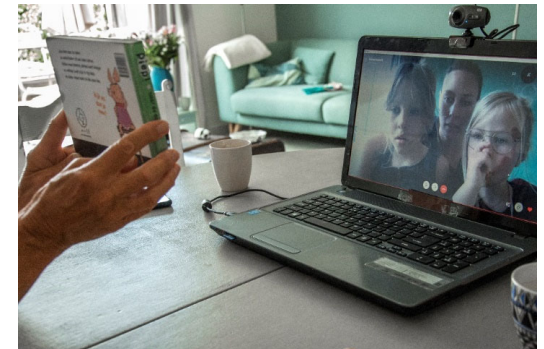

Maatschappelijke gevolgen van corona

> Thema's

- (Psychische) gezondheid ←
- Arbeid, inkomen en onderwijs ←
- Sociale contacten en informele steun ←
- Maatschappelijke samenhang
- Legitimiteit van beleid
- Nederland en Europa

Programma ipv project

- › Programma in plaats van project: **doel** zo snel en zo goed mogelijk kennis ter beschikking stellen voor beleidsmakers/politici
- › Directeur als 'makelaar' tussen onderzoek en beleid
- › Brede groep (hele kundige en flexibele) onderzoekers
- › Urgentie: iedereen maakt tijd
- › Methodoloog vanaf begin laten meekijken
- › Communicatie grote rol (boodschap; verschillende producten)

LISS-panel

- › Langlopende Internet Studies voor de Sociale Wetenschappen
- › Gebaseerd op aselecte steekproef (CentERdata & CBS)
- › Tien basisvragenlijsten
- › Reguliere metingen 2015-2020
- › Extra meting juli 2020 (N=2207; respons 75%)
- › Extra meting oktober 2020 (N=2433; respons 83%)

Groepen buiten beeld

- > Groepen ondervertegenwoordigd (laaggeletterden, anderstaligen en mensen met beperkte digitale vaardigheden, jongeren)
- > Groepen niet in onderzoek (tehuisbewoners of daklozen)
- > Groepen te kleine aantallen (langdurende coronaklachten, ondernemers in bepaalde bedrijfssector)

Publicaties gepland

Sociaal en Cultureel Planbureau

Maatschappelijke gevolgen van corona

» Verwachte gevolgen van corona voor de psychische gezondheid

7 juli 2020

Maatschappelijke Effecten Corona

Sociaal en Cultureel Planbureau

Maatschappelijke gevolgen van corona

» Verwachte gevolgen van corona voor scholing, werk en armoede

9 juli 2020

Maatschappelijke Effecten Corona

Sociaal en Cultureel Planbureau

Maatschappelijke gevolgen van corona

» Verwachte gevolgen van corona voor de opvattingen en houdingen van Nederlanders

17 juli 2020

Maatschappelijke Effecten Corona

Sociaal en Cultureel Planbureau

Een jaar met corona

Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona

Sociaal en Cultureel Planbureau

Bijlagen

Maatschappelijke gevolgen van corona. Verwachte gevolgen van corona voor sociale contacten en sociaal gedrag

Op zoek naar sociale gevolgen

Janet Kulberg en Fieke Vonk

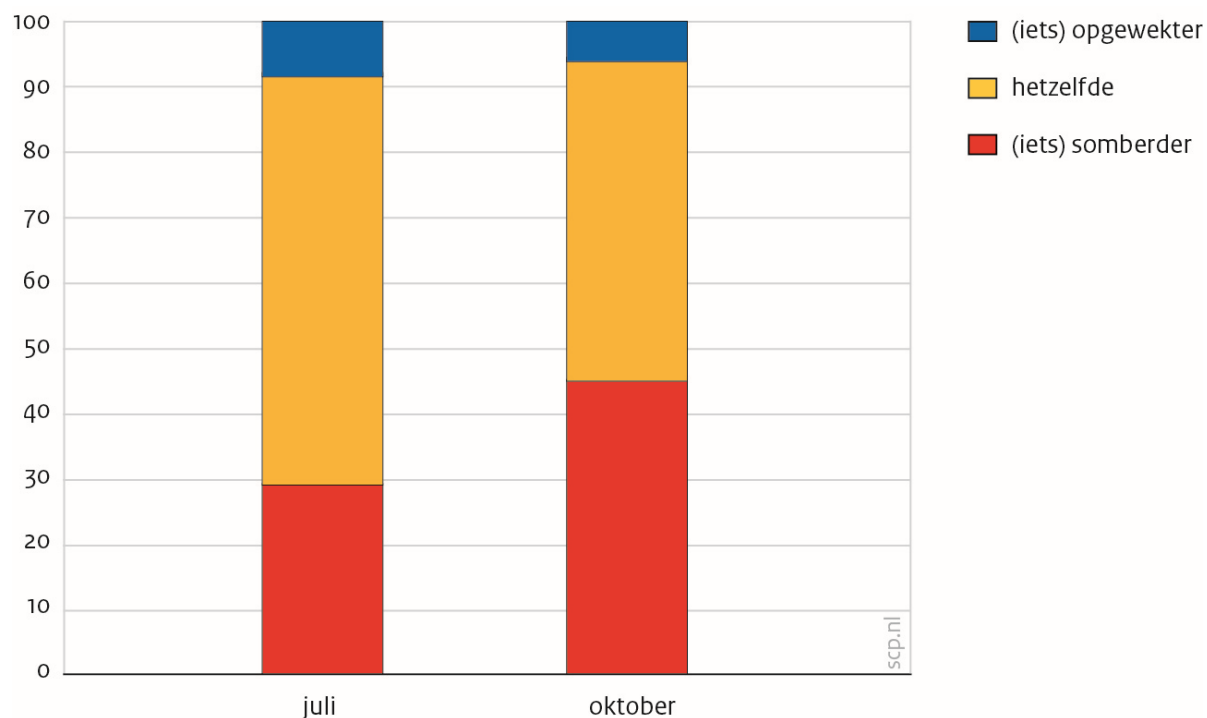
Publicaties: verschenen

The following table lists the publications shown in the grid, organized by row and column:

Row	Column	Title	Date
1	1	Eerste doordenking maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen	7 april 2020
1	2	Eerste doordenking maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen	15 april 2020
1	3	Zicht op de samenleving in coronatijd	15 april 2020
1	4	Analysesignaleer voor werkbaarheid	15 april 2020
1	5	OV-GEBRUK TIJDENS DE OPSTARTFASE	15 april 2020
1	6	Beleidssignaleer Maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen	7 april 2020
1	7	Beleidssignaleer Maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen	15 april 2020
1	8	Maatschappelijke gevolgen van corona	17 april 2020
2	1	Beleidssignaleer maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen	13 april 2020
2	2	Maatschappelijke gevolgen van corona	13 april 2020
2	3	Beleidssignaleer maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen	15 april 2020
2	4	Maatschappelijke gevolgen van corona	17 april 2020
2	5	Eerste bevindingen op basis van een bevolkingsenquête uit juli 2020	19 september 2020
2	6	SCP-coronacompas: Werk. Kwaliteit van leven in tijden van corona	10 september 2020
2	7	SCP-coronacompas: Zorg. Kwaliteit van leven in tijden van corona	10 september 2020
2	8	SCP-coronacompas: Onderwijs. Kwaliteit van leven in tijden van corona	10 september 2020
3	1	Beleidssignaleer maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen	10 oktober 2020
3	2	SCP-coronacompas: Vertrouwen. Feliek en sociaal vertrouwen in tijden van corona	10 oktober 2020
3	3	Actualisatie van bevindingen op basis van een bevolkingsenquête uit oktober 2020	6 oktober 2020
3	4	De machtskamer van de coronacrisis	10 oktober 2020
3	5	Briefadres Planbureau voor herstelbeleid	10 oktober 2020
3	6	Een jaar met corona	10 oktober 2020
3	7	Een jaar met corona: gezondheid en sociale contacten	10 oktober 2020
3	8	Een jaar met corona: werk en inkomen	10 oktober 2020

Somberder of opgewekter zijn dan voor corona (%)

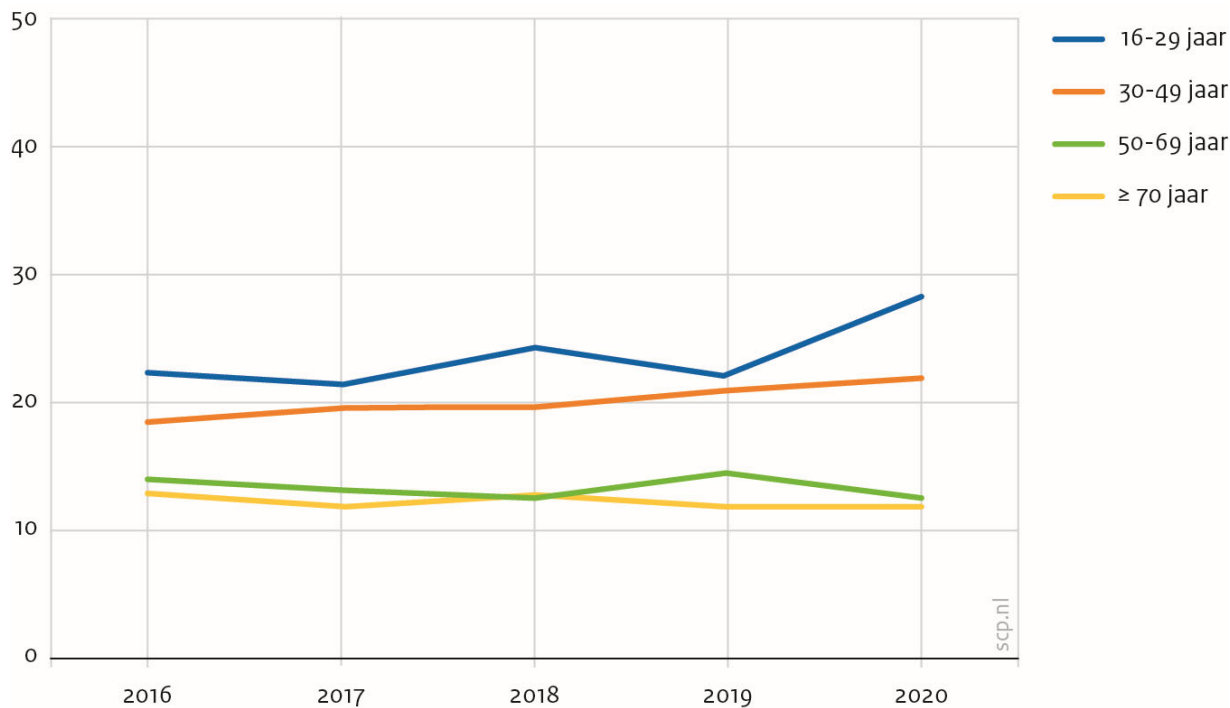

De onzekerheid, niet weten wanneer we weer 'normaal' kunnen leven, zorgt ervoor dat ik soms niet goed weet hoe ik mezelf rustig/kalm kan krijgen.
(vrouw, 37, hbo)

Doordat ik tot de risicogroep behoor voel ik me beperkt in mijn normale leven.
(vrouw, 73, mbo, risicogroep)

Laag psychisch welbevinden naar leeftijd 2016-2020 (%)

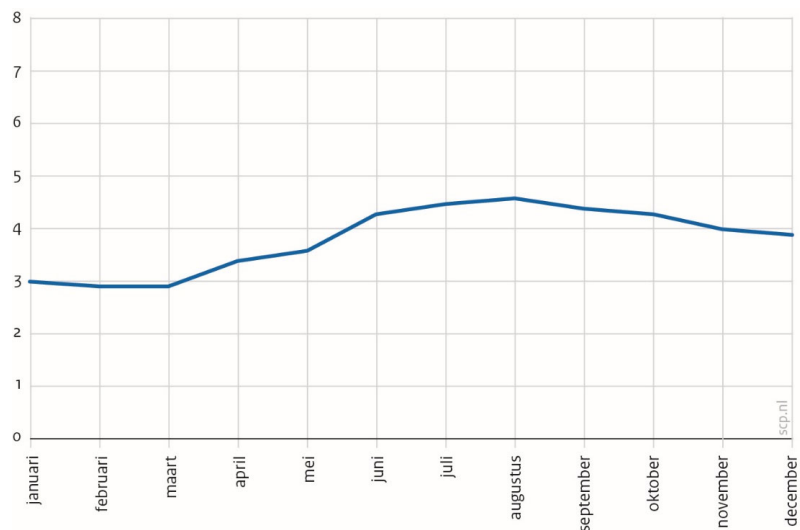

Ik mis gewoon mijn vrienden, meer mensen en afwisseling.
(man, 17, basisonderwijs)

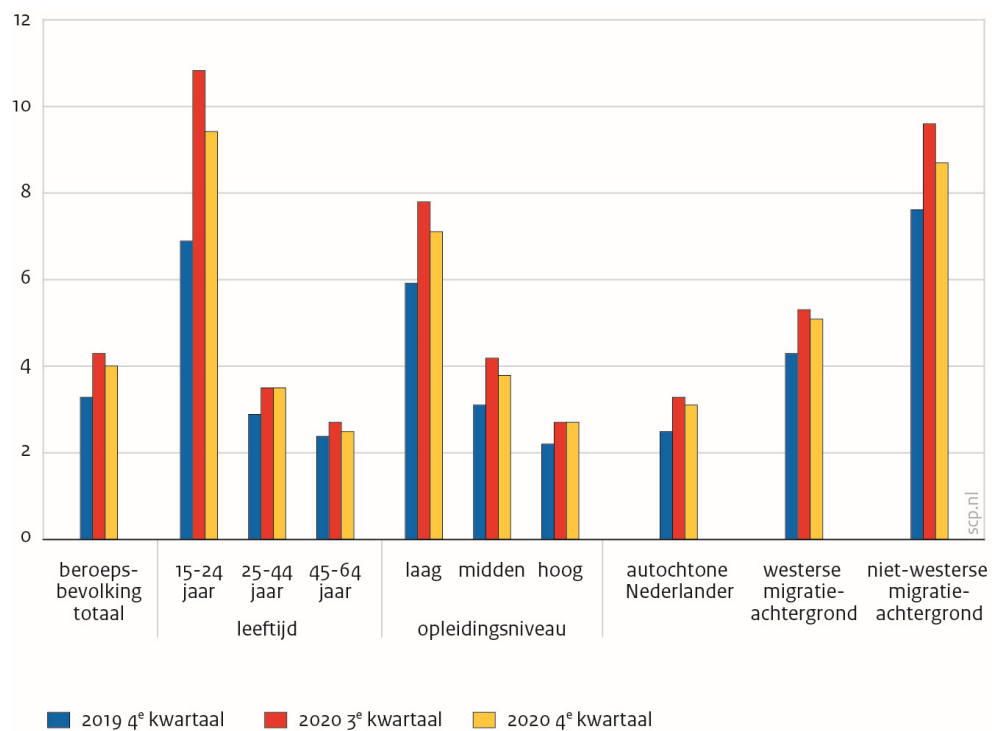
Grote evenementen zoals festivals en concerten gaven mij een reden/wil om te leven. Op dit moment heb ik niets om naar uit te kijken en dat is zwaar.
(vrouw, 22, havo/vwo)

Werkloosheid naar achtergrondkenmerken, 2019-2020 (%)

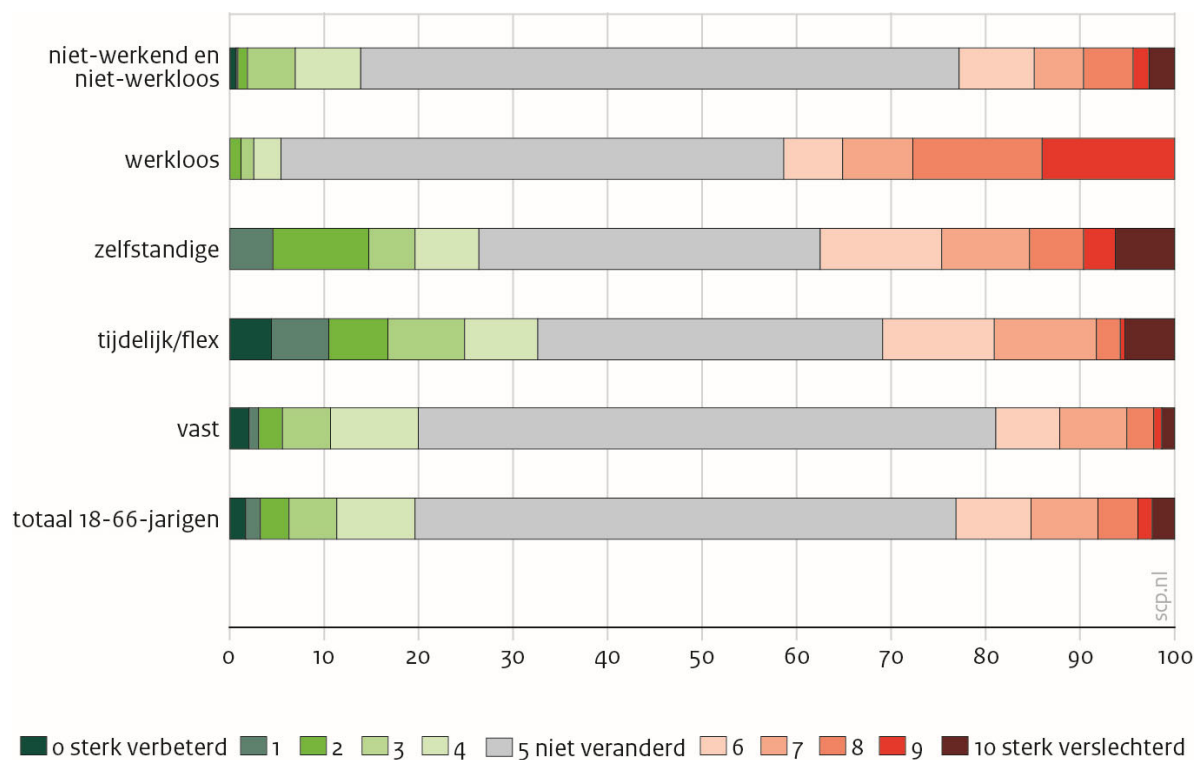
Bron: CBS StatLine (EBB'20)

Bron: CBS StatLine (EBB'19-'20)

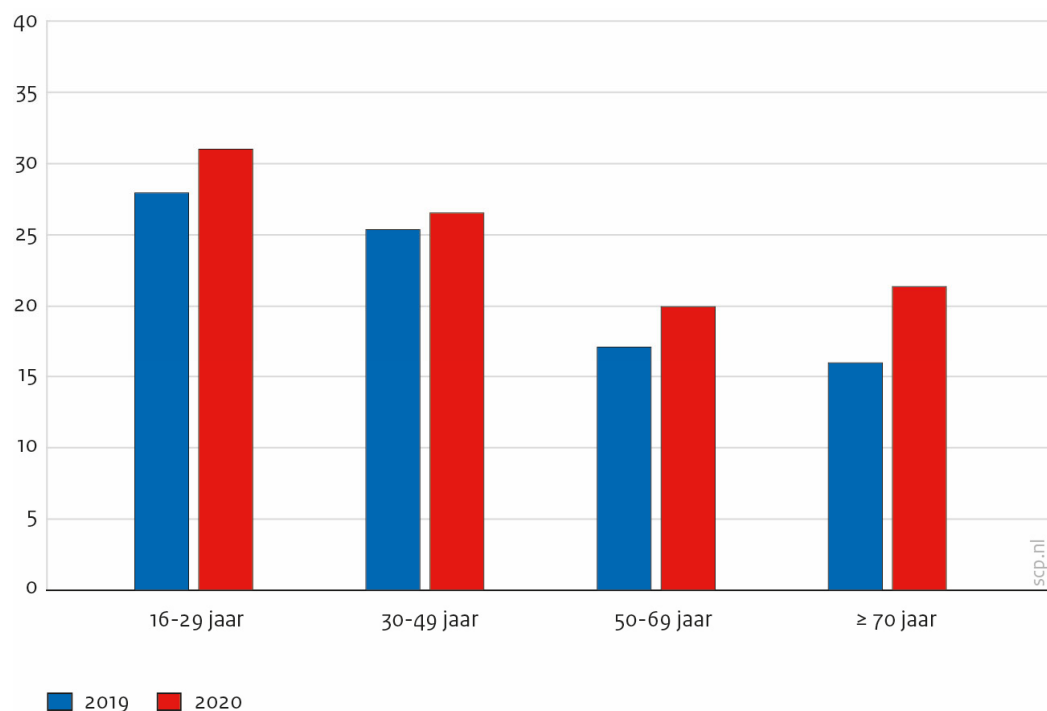
Verandering in huishoudensinkomen sinds begin 2020

Bron: SCP (MEC 2020-oktober)

Eenzaamheid naar leeftijd, 2020 (%)

Bron: CentERdata (LISS'19-'20), SCP-bewerking

Ik [zie] mijn vrienden vele malen minder en ik merk dat ik ze oprecht heel erg mis.
(vrouw, 18, havo/vwo)

Ik voel me erg eenzaam en heb het gevoel dat niemand echt om me geeft. Alleen mijn partner en dochter. Niemand kijkt naar ons om en dat doet me veel verdriet.
(vrouw, 39, vmbo)

Eenzaam in weekenden en vakanties.
(vrouw, 54, hbo)

Vervelend, voornamelijk door het wegvallen van sociale contacten. Op mijn leeftijd (74) ligt vereenzaming op de loer.
(man, 74, havo/vwo)

Conclusies 1 Belangrijkste bevindingen

- > Veerkracht is groot: gevolgen voor welbevinden eind 2020 beperkt
- > Wel gevolgen voor specifieke aandachtsgroepen
- > Bestaande groepen
 - jongeren
 - laagopgeleiden
 - mensen met niet-westerse migratieachtergrond
- > Nieuwe groepen
 - zelfstandig ondernemers
 - coronapatiënten met chronische klachten

Conclusies 2 – hoe verder

- › Wat weten we nog niet
 - Langere termijn effecten nog onduidelijk (negatief en positief)
 - Sommige groepen (deels) buiten beeld
- › Anders dan anders
 - Werken in programma's: meer nadenken over landing/impact
 - Methodoloog/communicatie in programma

Sociaal en Cultureel Planbureau

Veel dank!!

Meer informatie:

<https://www.scp.nl/onderwerpen/corona/dossier-maatschappelijke-effecten-corona>

 @SCPonderzoek